

БЕЗПЕКА ПРАЦІ У ЗАКЛАДАХ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Грецька Г. А., Жуковіна О. В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

У законі України «Про ветеринарну медицину» (документ 2498-ХІІ, редакція від 13.02.2020 р.) наводяться наступні терміни:

ветеринарна медицина - галузь науки та практичних знань про хвороби тварин, їх профілактику, діагностику та лікування, визначення ветеринарно-санітарної якості та безпеки продукції тваринного походження, діяльність, спрямована на збереження здоров'я і продуктивності тварин, запобігання хворобам і захисту людей від захворювань, спільних для тварин і людей;

ветеринарне і епізоотичне благополуччя - оптимальні умови життя тварин, що запобігають захворюваності та шкідливому впливові факторів довкілля на їх здоров'я і продуктивність, забезпечують профілактику захворювань, у тому числі спільних для тварин і людей;

заклад ветеринарної медицини - установа, підприємство, організація, де працює принаймні один лікар ветеринарної медицини, які засновані юридичною або фізичною особою (суб'єктом господарювання), що має кваліфікацію лікаря ветеринарної медицини та здійснює ветеринарну діяльність, у тому числі з ветеринарної практики, виробництва ветеринарних препаратів, роздрібною, оптовою торгівлі ветеринарними препаратами, проведення дезінфекційних, дезінсекційних та дератизаційних робіт;

засоби ветеринарної медицини - матеріали, обладнання, інструменти, спеціальні автомобілі та інші механізми і пристосування, призначені для використання у ветеринарній медицині.

У своїй роботі персонал закладу ветеринарної медицини стикається з такими шкідливими виробничими факторами, як мікроорганізми, нервово-психічні перевантаження, хімічні сполуки, травмування персоналу тваринами, травмування інструментом (скальпелі, голки, пили і т. п.).

Одним з найбільш значущих шкідливих і небезпечних факторів в ветеринарії є мікроорганізми. Це може бути як звичайна мікрофлора середовища (мікроби, віруси, рикетсії, гриби і т. п.), що безпосередньо або опосередковано через продукти своєї життєдіяльності викликає у працівників захворювання інфекційного характеру, так і патогенні мікроорганізми.

До патогенних відносяться мікроорганізми, що викликають такі професійні інфекційні захворювання, як туберкульоз, бруцельоз, сап, сибірська виразка, токсоплазмоз, лептоспіроз, туляремія та ін. Умови праці вважаються небезпечними в будь-якому випадку, якщо є контакт з хворими тваринами або птахами - переносниками цих інфекцій.

Роботодавцю важливо знати, що якщо у працівників, які обслуговують тварин, хворих на сибірку, сапом, туберкульозом, чумою або гельмінтозами, діагностують ці захворювання, то вони класифікуються як професійні, тобто підлягають обліку і розслідування згідно «Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» (Постанова КМУ від 17 квітня 2019 р. № 337).

Важливу роль в профілактиці захворювань, що викликаються патогенними мікроорганізмами, грають дотримання санітарії та профілактичні щеплення.

До таких відносяться щеплення:

- від сказу для ветеринарних працівників;
- проти лептоспірозу для фахівців, зайнятих на роботах з бездоглядними тваринами;
- проти бруцельозу і сибірки в ензоотичних по ним районах.

Обов'язково потрібні щеплення працівникам лабораторій проти тих патогенів, з якими вони будуть працювати.

Ветеринарний лікар працює під впливом біологічних та хімічних факторів.

До хімічних відносяться речовини, які використовуються для стерилізації приміщень і інструмента, на який потрапила кров і слина хворих тварин, препарати для лікування.

До біологічних активних речовин відносяться численні антибіотики для лікування тварин і птахів (пеніцилін, біоміцин, стрептоміцин, тощо.), ферменти, вітаміни, біологічні активні пептиди (наприклад, препарати інсуліну), амінокислоти, органічні кислоти (лимонна, щавлева і т. д.), білково-вітамінні концентрати. Під їх впливом у працівників дуже часто виникають алергічні реакції, які з часом можуть перерости в такі професійні захворювання, як риніт, бронхіт, бронхіальна астма, дерматит і ін.

Крім алергії на хімічні і біологічні препарати, у деяких працівників зустрічається алергія на латексні протейни, що входять до складу латексних рукавичок.

Як захисні заходи, пов'язаних з шкідливими хімічними і біологічними речовинами, застосовуються: заміна одних речовин на інші, менш токсичні (наприклад, заміна латексних рукавичок поліуретановими); контроль за відсутністю на робочих місцях перевищень допустимих концентрацій шкідливих речовин (ГДК); установка локальних витяжок.

У розряд профілактичних заходів працівників ветеринарної клініки входять попередні і періодичні медогляди. На роботу ветеринарним лікарем, фельдшером можуть бути прийняті тільки ті особи, які не мають професійних та інших захворювань, протягом яких погіршується під впливом хімічного і біологічного шкідливого виробничого фактору.

Особи, у яких під час періодичного медогляду виявлені симптоми професійного захворювання, повинні бути відсторонені від роботи в контакті з відповідним речовиною.

Всі описані шкідливі фактори найчастіше призводять до професійних захворювань. Якщо ж працівник клініки був подряпаний, укушений, отримав обмороження чи тепловий удар на виїзді і був змушений піти через це на лікарняний, то така подія розцінюється як нещасний випадок на виробництві.

Спеціалісти ветеринарної медицини мають право на скорочений робочий день і додаткову оплачувану відпустку у випадках, встановлених законом. Спеціалістам ветеринарної медицини за час роботи в карантинних зонах та зонах спалаху захворювань, що підлягають повідомленню, посадові оклади виплачуються в подвійному розмірі.

Життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини за рахунок спеціального фонду Державного бюджету України підлягають обов'язковому страхуванню на випадок каліцтва або професійного захворювання, одержаних при виконанні службових обов'язків, при боротьбі із зоонозами та при безпосередніх маніпуляціях з тваринами.

У разі каліцтва або професійного захворювання спеціалістам ветеринарної медицини виплачується одноразова грошова допомога у розмірі від трирічної до п'ятирічної заробітної плати залежно від ступеня втрати працездатності.

Висновки:

1 Персонал закладів ветеринарної медицини повинен проходити профілактичні щеплення від хвороб, якими можна заразитися від тварин.

2 Співробітник має право відмовитися від імунопрофілактичного щеплення. У цьому випадку роботодавець повинен мати у себе письмову відмову працівника від щеплення.

3 Якщо працівник клініки був подряпаний або укушений тваринами і змушений піти через це на лікарняний, то така подія розцінюється як нещасний випадок на виробництві та має розслідуватися відповідно до «Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» (Постанова КМУ від 17 квітня 2019 р. № 337).